

Списание ЕПОХИ
Издание на Историческия факултет на
ВТУ „Св. св. Кирил и Методий“
Journal EPOCHI [EPOCHS]
Edition of the Department of History of
“St. Cyril and St. Methodius” University of Veliko Tarnovo

Том / Volume XXIX (2021).
Книжка / Issue 2

DOI: 10.54664/TCFC3853

ТВОРЧЕСТВОТО НА ПРОФЕСОР ДОКТОР НА НАУКИТЕ АТАНАС ДЕРМЕНДЖИЕВ – ПЪТИЩА, ПРОСЕКИ И ПРОСВЕТЛЕНИЯ В ГЕОГРАФИЯТА

Тамара ДРАГАНОВА*, Мартин ДОЙКОВ**

THE WORK OF PROF. DR. HABIL ATANAS DERMENDZHIEV – ROADS, PATHS AND INSIGHTS RELATED TO GEOGRAPHY

Tamara DRAGANOVA, Martin DOYKOV

***Abstract:** The article presents the scholarly work of Prof. Dr. Habil Atanas Dermendzhiev. Monographs, textbooks, teaching aids, studies, articles, reports, communications online editions with lectures, citations, reviews of monographs and textbooks, standpoints, opinions of his as a member of a scientific jury, interviews, speeches, etc. have been studied, systematized and presented. The life and professional path of the geographer – Prof. Dr. Habil Atanas Dermendzhiev have been revealed.*

***Keywords:** biobibliography, geography, work.*

Проф. д.н. Атанас Дерменджиев е утвърден и доказан учен и академичен лидер, а неговите научни приноси и творчество са уникални и фундаментални за съвременната географска наука.

Цялостната изследователска и художественотворческа, преподавателска и публикационна, ръководна и обществена дейност на проф. д.н. Дерменджиев е академичното битие на човек и учен, надраснал времето, в което живее, и завинаги влюбен в географията.

Професионалният академичен път на проф. Дерменджиев е дълъг и динамичен, живот, живян с географията, изследванията и социокултурния континуум. Той е създател на собствени социално-икономически модели, концепции и стратегии. Новаторските авторови идеи и структурно-съдържателни модели за обществото и съвременния свят в научните публикации и светоусещането на проф. Дерменджиев са отражение на глобалните трансформации и географската проблематика.

Много студенти и докторанти, учени и изследователи е вдъхновил през годините и продължава да провокира проф. Дерменджиев. Той е безспорен авторитет и будител за знание и

* **Тамара Драганова** – доктор, главен асистент в катедра „География“, Исторически факултет, ВТУ „Св. св. Кирил и Методий“; България; @ t.draganova@ts.uni-vt.bg

** **Мартин Дойков** – доктор, главен асистент в катедра „География“, Исторически факултет, ВТУ „Св. св. Кирил и Методий“; България; @ martin_doikov@abv.bg

наука, ерудит и учен с неизчерпаема енергия за изследване, харизматична личност и творец със свой научен стил и академично слово.

През месец октомври 2020 г., в навечерието на 60-годишния юбилей на проф. д.н. Атанас Дерменджиев, от печат излезе неговата био-библиография със заглавие „Пътища в географията – просеки и просветления“. Изданието е с обем от 302 страници, а негови автори са Тамара Драганова, Поля Стойкова и Мартин Дойков.

Книгата представя живота и творчеството на проф. д.н. А. Дерменджиев. Те не могат и не трябва да бъдат разделяни, особено при географа, чието творчество е резултат от странстванията му по пътищата в географията. Без съмнение част от просветленията, до които достига проф. Дерменджиев и успява да доразвие и обогати на по-късен етап, са били формирани в географското му съзнание много преди да се появи първата му публикация. Някъде там, назад във времето се намира и моментът, в който животът е започнал да се превръща в творчество и творчеството – в живот... Някъде там тези две думи са се превърнали в синоними!

Съдържанието на книгата обхваща раздели, които се преплитат и обогатяват взаимно. Краткото фактологично биографично представяне на проф. д.н. Атанас Дерменджиев е допълнено от няколко интервюта и разговори, публикувани в печатните медии, които разкриват мирогледа му, негови изказвания, посветени на важни празници, както и на изтъкнати географи, от отзиви за работата му. Богатото му творчество е представено чрез неговите монографии, учебници, учебни помагала, студии, статии и съобщения, електронни издания с лекции, рецензии на монографии и учебници, рецензии и становища като член на научно жури. Многоцветната творческа палитра е допълнена чрез участията на проф. А. Дерменджиев в научни форуми, в редакционни колегии и научни дружества, както и в различни научноизследователски проекти.

Биографичните щрихи накратко проследяват научните стъпки на професора от Политехническата гимназия „Васил Левски“ в гр. Карнобат, през Геолого-географския факултет на Софийския университет „Св. Климент Охридски“, до Великотърновския университет „Св. св. Кирил и Методий“. Той е представен като автор на повече от 240 научни публикации, включително 9 монографии, 15 книги, 15 учебника, 10 учебни помагала и др. в различни направления на социално-икономическата и културната география, отпечатани в България, Румъния, Русия, Украйна, Сърбия, Турция, Португалия, Франция, Северна Македония. Богатото научно творчество на проф. д.н. А. Дерменджиев е основание за академичното му израстване в научни степени и длъжности. Той е търсен член на редакционни колегии на академични издания в страната, на международни редакционни съвети, на професионални асоциации и дружества.

Няколко избрани интервюта и разговори, поместени в медиите, показват фокуса на **медийния обектив**, който е насочен към живота и дейността на проф. Дерменджиев, допълват биографичните щрихи и разкриват многопластовия му образ. От тях читателят ще научи още за семейството, за професионалното му израстване, футболните му предпочитания, пътешествията по света, и ще разбере отговорите на любопитни въпроси, като например „Защо Голямата ябълка всъщност се е оказала по-зелена и безвкусна, отколкото изглежда отдалеч?“, или пък „Кой маршрут привлича географските мечти на професора?“.

Тези интервюта търсят отношението му и по фундаментални въпроси, като например този за бъдещото развитие на географската наука в България. А мнението на проф. Дерменджиев е ясно и конкретно: „...ако доскоро преживявахме явлението икономизиране на географията в България, явление, което заради политиката оставяше въпросите на културата, обществените, хуманните процеси на географията на втори план, сега е моментът да извадим човека пред скоби в уравнението и той да стане движещата сила. Защото в края на краищата човекът не е ресурс за производството, а производството би следвало да е продукт за удовлетворяване на потребностите на индивида“ [Александрова, С. Б. 2016].

Професорът дава отговор и на един често задаван въпрос: „Всъщност какво е България? Тя не е политикогеографско понятие, а е състояние на духа. В този смисъл за мен България е както Велико Търново, така и София, но и Единбург, където живее една от дъщерите ми, също Москва, Одеса, Токио, където живеят най-добрите ми приятели“ [Дерменджиев, А. Х. 2008, с. 3].

49 са монографиите, учебниците и учебните помагала, на които проф. А. Дерменджиев е автор или съавтор. Те обхващат широк спектър от географски направления и теми, а неколкотократно преиздаване на някои от тях само по себе си говори за актуалността им. Те са плод на творческата симбиоза между професора и негови колеги, като Васил Дойков, Румен Янков, Стела Дерменджиева, Боянка Димитрова, Петър Стоянов, Марин Бъчваров, Димитър Симеонов, Георги Тодоров, Петя Събева, Цветелина Пейкова, Николай Попов, Мартин Дойков...

През 90-те години на ХХ век съвсем в духа на времето погледът на проф. д.н. А. Дерменджиев е отправен на запад, сякаш за да докаже твърдението на един съвременен български писател с афинитет към географията, че „Западът е мечтата на всеки Изток“. През 1991 г. излиза от печат първият учебник, в който проф. Дерменджиев има основна роля. Той е със заглавие „Икономическа география на европейските страни“. След редица метаморфози, учебникът се появява в нови форми през 1996 г., 2000 г. и 2008 г.

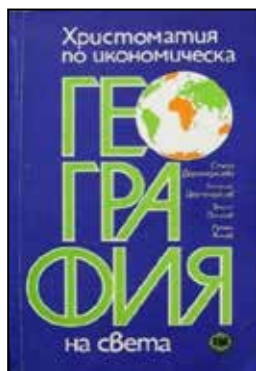

Важна част от географските изследвания на проф. д. н. Атанас Дерменджиев в същото направление представляват книгите, посветени на групи от страни – „Белгия, Нидерландия, Люксембург“, „Британски острови“, както и на отделни страни – „Германия“, „Франция“, „Португалия“. В тях авторите (А. Дерменджиев, В. Дойков, С. Дерменджиева и Р. Янков) правят комплексна географска характеристика на споменатите западноевропейски колоси и разкриват интересни факти от тяхната богата физическа, икономическа, социална и културна география.

Друго важно направление в творчеството на проф. д.н. А. Дерменджиев е социално-икономическата география на света. В съавторство с колеги от катедра „География“ към Великотърновския университет се появяват „Христоматия по икономическа география на света“, както и „География на света. В географски миниатюри, анализи, прогнози“. През 1993 г. излиза от печат „Икономическа география на страните по континенти (без Европа)“, също обновявана и преиздавана на по-късни етапи. Тези издания се появяват навреме, за да запълнят някои празноти в университетската география и да предложат един по-различен поглед към света от наложилия се в българската наука през предходните десетилетия.

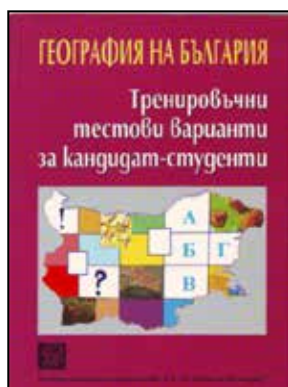

На два пъти – през 1994 г. и 1996 г. – значителен заряд в монографичното творчество на професора дава енергийната система на съседна Румъния. Монографиите „Териториална организация на топливно-енергийния комплекс на Румъния. Икономогеографски анализ“ и „География на енергетиката в Румъния“ демонстрират способността на автора да изследва детайлно значими теми и проблеми от сферата на регионалната икономическа география.

В началото на новото хилядолетие географските пътеки в изследванията на проф. Дерменджиев придобиват вид на система с разнопосочни разклонения. В резултат се появява книгата „Географски анализи“, включваща редица любопитни изследвания с разнообразна тематика. Сборникът „Старопланинско пресичане на коридор № 9“ е събрал мненията на различни изследователи, представени на конференция, посветена на този важен за България и в частност за региона на Велико Търново международен път. Проф. Дерменджиев е и съставител на библиографията на проф. Марин Деведжиев – един от основоположниците на географията във Великотърновския университет.

Вариантите на тестове по география на България за ученици и кандидат-студенти, разработени в съавторство с други колеги, се преиздават през годините в няколко издания.

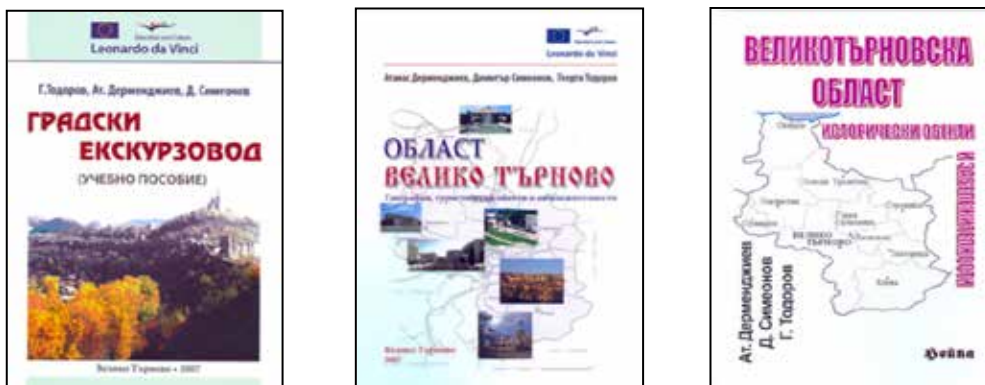

Друг фокус в работата на професора представляват монографиите и сборниците, посветени на теорията на социалната и културната география. Такива са сборниците „Социална и културна география“ (2004 г.), „Социална и културна география. Пространство – общество – култура“ (2009 г.), както и монографиите „Теоретико-методологични аспекти на обществената

география“ (2010 г.), „Социалната и културната география в политологичен и културологичен контекст“ (2017 г.), „Социална и културна география. Анали(зи), контекст(и), (с)мисли“ (2018 г.).

Туризмът и туристическите обекти също получават необходимото внимание – както тези в област Велико Търново, така и на национално ниво. 100-те национални туристически обекта са популяризирани чрез изданията от поредицата „От Несебър до Батак“ и „От Видин до Варна“ (2009 г.), както и чрез сборното издание „100 национални туристически обекта на България“ (в съавторство със Стела Дерменджиева) от 2013 г., преведено и на немски език.

През последните години продължава издаването на тестове и учебни помагала, съпроводено от участия на проф. А. Дерменджиев в съставянето и на няколко учебника по География и икономика за различни класове, както и на книга за учителя.

Спектърът от монографии, учебници, помагала, сборници и др., се допълва от **5 дигитални лекционни курса**, посветени на социално-икономическите и туристическите региони на Балканите, на социално-икономическите и туристическите ресурси на България и Русия, на обществената география на страни от Източна и Югоизточна Европа, както и по-общия курс „География на културата и цивилизациите“. Всички те са издадени на електронни носители в периода 2012–2015 г.

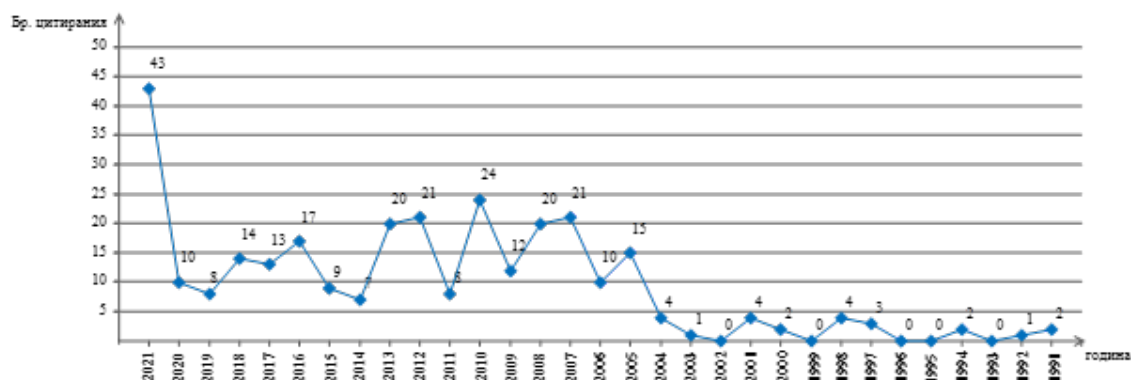
180 студии, статии и научни съобщения, публикувани от проф. д.н. А. Дерменджиев, също покриват разнообразна тематика. В тях е засегната проблематиката на регионалната география, географията на транспорта, социалната и културната география, географията на страните, литературната география, историческата география. В различни статии са потърсени връзките между географията, от една страна, и психологията, политиката, обществените процеси, образованието, литературата, екологията, туризма, от друга.

Всяка страница от био-библиографията разкрива нестандартните идеи и размисли на професора, научните му търсения и открития за географски обекти и пространства. Сред по-любопитните, или дори загадъчно звучащи заглавия, са „Да си направим област“, „География и политическа геометрия“, „Барииери и мостове на Балканите“, „Провидяни и извървяни пътища в географията“, „Азът в географски контекст“, „Литературната география и съхраненото бъдеще“, „Географската психология като взаимоотношение „картина – дух“.

Палитрата се допълва от винаги актуалните заглавия, привличащи интереса със своята необходимост, необятност, любопитност, а някои дори предлагат рецепти за подобряване на благосъстоянието не само на духа, но и на тялото: „Село Атолово (историко-географско описание)“, „От Несебър до Батак. Главоболието спира на белите камъни“, „География на националните малцинства на Китай“, „Регионални различия в Република Башкортостан. Икономо-географски анализ“...

295-те забелязани цитирания на научни текстове на професор Дерменджиев са достатъчно показателни за значението му и интереса към него! Всяко едно от тези цитирания може да бъде възприето като един малък кръстопът, в който се пресичат главни и второстепенни пътища, където си взаимодействат идеи, разбирания и миогледи... или като малки просветления...

Общо 295-те цитирания на проф. д.н. А. Дерменджиев са само откритите, които са установени в годините на неговото академично развитие, а вероятно има още повече писани слова, базирани на неговите научни тези и иновационно-изследователски интерпретации (фиг. 1.). Всички констатирани цитирания по линията на времето разкриват динамичното академично развитие и научните постижения, плавната и надграждаща научна еволюция, водят към нарастване на академичния авторитет и успеваемост, научна влиятелност и просперитет на професора.

Фиг. 1. Установени цитирания на научните публикации на проф. д.н. А. Дерменджиев (към юни 2021 г.)

Хирш-индексът (или h-index) е число и наукометричен показател за оценяване на продуктивността и значимостта на публикациите на даден учен, инструмент за обективно и точно оценяване на научноизследователската и публикационната му активност.

H-индексът на проф. д.н. Атанас Дерменджиев е 9 и е доказателство за неговата значимост като учен в географската научна област:

- период на обхват: 30 години (1991 – 2021 г.);
- общ брой публикации в списъка: 240;
- цитирани публикации: 221;
- общ брой цитирания: 295;
- средна стойност на цитиране на статия: 1.33;
- Хирш (h) индекс: 9.

Стойността на h-индекса на проф. д.н. А. Дерменджиев е детерминирана въз основа на най-цитираните девет публикации през 1996 г., 2000 г., 2004 г., 2008 г., 2010 г. и 2018 г.:

📖 Дерменджиев, Атанас и др. Германия. В центъра на Европа. / Васил Дойков, Румен Янков, Стела Дерменджиева. Русе: „Парнас“, 1996, 128 с. ISBN 954-8560-20-8 COBISS.BG-ID 1030599652; (публикация 1 на фиг. 2.);

📖 Дерменджиев, Атанас и др. Европа. Стопанска география. (Авторска част: Европа – общи теми, Западна Европа, Северна Европа, Източна Европа). / Васил Дойков. Русе: „Парнас“, 1996, 288 с., ISBN 954-856-00-70. COBISS.BG-ID 1029217764; (публикация 2 на фиг. 2.);

📖 Дерменджиев, Атанас и др. Португалия. Дъхът на Лузитания / Васил Дойков. В. Търново: „Faber“, 2000, 95 с. ISBN 954-9541-50-9 COBISS.BG-ID 1290572516; (публикация 3 на фиг. 2.);

📖 Дерменджиев, Атанас. За необходимостта от социални, културни и геополитически знания. – В: Социална и културна география. София и В. Търново: УИ „Св. св. Кирил и Методий“, 2004, с. 89–103. ISBN 954-524-420-8 COBISS.BG-ID 1042790116; (публикация 4 на фиг. 2.);

📖 Дерменджиев, Атанас. Географски анализи. В. Търново: УИ „Св. св. Кирил и Методий“, 2004, 120 с. ISBN 954-524-426-7 COBISS.BG-ID 1042626532; (публикация 5 на фиг. 2.);

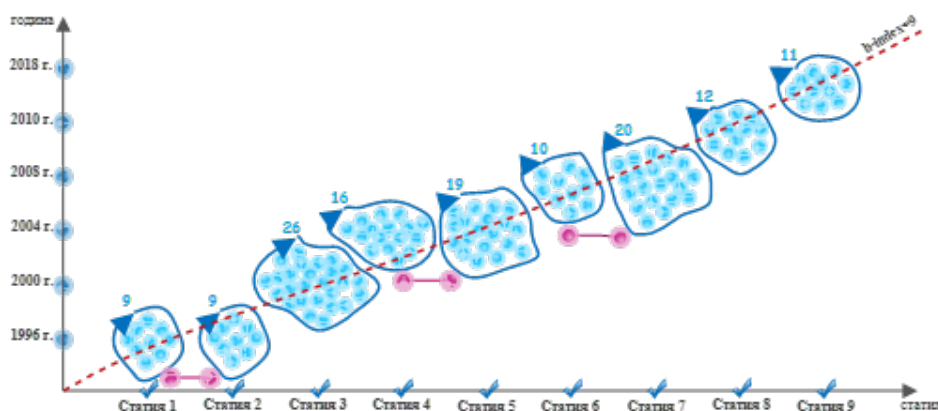
📖 Дерменджиев, Атанас и др. Европа. Икономическа география. (Авторска част – Общи теми, Западна Европа, Северна Европа, Източна Европа) / Васил Дойков. Силистра: „Ковачев“, 2008, 309 с. ISBN 978-954-8775-76-2 COBISS.BG-ID 1228204516; (публикация 6 на фиг. 2.);

📖 Дерменджиев, Атанас. 100 неща, които трябва да знаем за географията на България. Население, селища, стопанство. София: „Световна библиотека“, 2008, 80 с. ISBN 954-8615-87-8; (публикация 7. на фиг. 2.);

✎ Дерменджиев, Атанас. Теоретико-методологични аспекти на обществената география. В. Търново: „Университетска печатница“, 2010, 297 с. COBISS.BG-ID 1260740068; (публикация 8 на фиг. 2);

✎ Дерменджиев, Атанас. Социална и културна география. Анали(зи), контекст(и), (с) мисли. В. Търново: „Ивис“, 2018, 400 с. ISBN 978-619-205-091-7 COBISS.BG-ID 1288453092 (публикация 9 на фиг. 2.).

Общо деветте публикации са цитирани 132 пъти и са вид оценка на изследователските позиции и научни изследвания, показват влиянието на учения и неговите приноси в дадената изследователска и научна област – *Науки за Земята* (фиг. 2.). Цитиращата метрика показва, че шест от деветте публикации са цитирани в три години по два пъти – 1996 г., 2004 г. и 2008 г. Н-индексът е свидетелство за академичното развитие и авторите тези, за продуктивността и значимостта на публикациите, за индивидуалните качества и професионален растеж в годините, за ефективността на изследователската дейност и уникалния научноизследователски почерк.

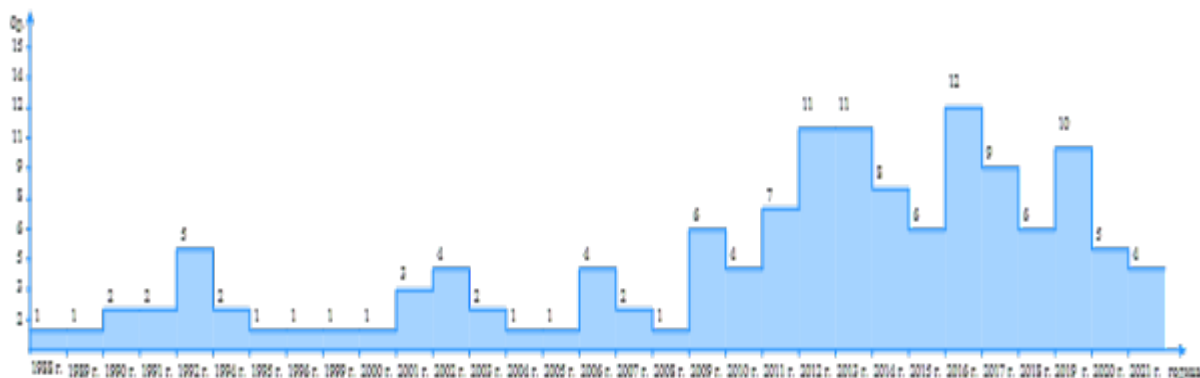
Фиг. 2. Н-индекса на проф. д.н. А. Дерменджиев – цитираща метрика по години

В обхвата на регионалната география, обществената география, електоралната география, демографията, икономиката, транспорта, геополитиката попадат **монографиите и учебниците, които са били рецензирани** от професора.

Географията на **участието на проф. д.н. А. Дерменджиев в научни форуми** включва освен традиционните Велико Търново, София и Шумен, също и Видин, Елена, Русе, Ямбол, Несебър, Силистра... Неговите задгранични форумни странствания обхващат маршрути от Страсбург до Смоленск и от Краков до Крайова... Охрид, Истанбул и Ескишехир, Копаоник и Сребърно езеро (Сърбия), Букурещ, Одеса, Варшава са също в списъка с посетените дестинации. И все пак някак натрапчиво и многократно на преден план изпъква присъствието на Порто.

През годините се увеличават участията на проф. д.н. А. Дерменджиев в научни форуми, конференции, конгреси, семинари, кръгли маси и научни дискусии, които го утвърждават като авторитет, чиито научни тези и концепции имат международно признание. Научно-художествената и академичната дейност на професора се простират извън границите на ВТУ, на България и достигат до много познати и непознати географски хоризонти, където започват „Велики-

те авторски открития“ в многопосочните аспекти на социално-икономическата и регионална география и разширяването на авторския светоглед (фиг. 3).

Фиг. 3. Брой участия на проф. д.н. А. Дерменджиев в научни форуми в периода 1988 – 2021 г.

Общо 43 професори, доценти и доктори са успели да изкачат едно стъпало в научното си развитие, а някои и повече от едно, след като са получили **рецензия или становище** от проф. Дерменджиев.

Участия в редакционни колегии и научни дружества. Професор д.н. Атанас Дерменджиев е член на научни организации, сред които Българското географско дружество, Българското геополитическо дружество, Асоциацията на професионалните географи и регионалисти и др. Авторитетът му е потърсен от редакционните колегии на списания и тематични сборници като международните „Бюлетин на Румънското географско общество“ и „Централноевропейски журнал за география и устойчиво развитие“, както и издаваните в България „Архив за поселищни проучвания“, „Геополитика“, „Издател“, „Годишник на Софийския университет“ и много други.

Сред професионалните му дейности е **участието в научноизследователски и образователни проекти** като ръководител, координатор или участник – общо 19:

→ 1987 г.: „Изграждане на система от мерки като модел за създаване на единна екологична политика в басейна на р. Янтра“;

→ 2000 г.: „Изработване на модел на обучение на студентите по география във ВТУ „Св. св. Кирил и Методий“ чрез изграждане на учебно-методически център“ – *ръководител*;

→ 2001 г.: „Дигитализация и дългосрочно съхраняване на картна информация и географски данни“; „Разработване на междууниверситетска система за обучение на докторанти“ – *координатор за ВТУ*;

→ 2002 г.: „Език и култура на българите в Молдова“ – *координатор*; „Етнокултурни пространства и взаимодействия на Балканите“;

→ 2003 г.: „Дигитализация на учебно-помощна и научно-изследователска литература за нуждите на специалностите „История“, „История и география“, „Археология“, „Балканистика“, „Етнология“ и „Български език и история“ във ВТУ „Св. св. Кирил и Методий“;

→ 2004 г.: „Език, история и култура на българите в Украйна“ – *координатор*; „Конструиране на модел за оптимизиране на образователната и научно изследователската дейност по обществена география“ – *ръководител*;

→ 2005 г.: „Научноизследователски и образователни приложения на ГИС – нови технологии за визуализация и анализ на географската информация“;

→ 2007 г.: „Development of the basic training for city guides in Europe, European Commission Leonardo da Vinci Programme, project number NL/05/B/F/PP/157526, 2007“; „Българските исторически и културни паметници на Балканите. Териториално-времева и образователна характеристика“;

- 2009 г.: „Балканите – език, история, култура“;
- 2010 г.: „Межкултурен диалог и образование в Балканите и Източна Европа“;
- 2013 г. и 2014 г.: „Научни пространствени и динамични измерения на културния туризъм през призмата на межкултурния диалог и образованието“;
- 2018 г.: „Съвременни аспекти на регионалните географски изследвания в научното и образователното пространство“;
- 2019 г.: „Научният и образователният потенциал на катедра „География“ – 35 години история, приемственост и академичност“;
- 2020 г.: „Насърчаване на високи постижения в преподаването и научните изследвания в областта на географските науки“;
- 2021 г.: „Дигитални трансформации и ресурси в географското образование и наука като онтодидактическа диверсификация на академичното развитие“, и др.

В края на био-библиографията са включени **встъпителни слова към конференции и празнични събития**, повечето от които спокойно могат да получат статута на лекции... Те са посветени на народните будители, на събития като 30-та годишнина на катедра „География“, на живота и дейността на академик Тодор Николов, професор Марин Деведжиев, доцент Васил Дойков. В тях проф. Дерменджиев изразява отношението си към важните събития и празници, но и към „първопроходниците... хора с широк кръгзор и хетерогенна научна битийност“. В тях той показва своята загриженост за времената, в които живеем, предлагащи трудно възприемчива от мислещите хора метаморфоза на ценностната система: „Историята трябва да се помни. За да извлечем от нея мъдрост, за да не разгаряме отново и отново въглените на реваншистката жарава. Това би станало трудно днес... , когато ерудит и космополит като Мирча Елиаде остава печално неизвестен. Когато считат Назъм Хикмет за баскетболист от „дрийм тим“-а на Америка, а Скендербег – за персонаж от „Шехеразада“. Когато академик Балан е познат не с друго, а като неизменно присъстващ в кръстословиците, а майор Олимпи Панов се бърка с бившия капитан на футболния отбор „Левски“ – Павел Панов“.

Проф. д.н. А. Дерменджиев е **научен ръководител** на много и успешно защитили докторанти и дипломанти – общо над 50 (фиг. 4.).

Проф. д.н. А. Дерменджиев е предал своя академичен опит и научен ракурс в тезите на защитените дисертации на 5 докторанти, които се отличават със значимост в национален и международен план. Всички дисертационни трудове са в професионално направление „4.4. Науки за Земята“, по научна специалност „Икономическа и социална география“.

Формулираните теми на дисертационните изследвания под научното ръководство на проф. д.н. А. Дерменджиев разкриват широк пространствен и съдържателен обхват, а приносите от дисертационните трудове са високо ценени в научните среди:

📖 *Черноморското икономическо сътрудничество и България. Географски анализ (Пламен Парашков, 2007 г.);*

📖 *Транспортната инфраструктура на България. Икономгеографски анализ (Мартин Дойков, 2012 г.);*

📖 *Географски анализ на социално-икономическото, геополитическото и културно-образователното развитие на Република Кипър (Поля Постомпирова, 2016 г.);*

📖 *Териториални проблеми на съвременно Косово. Геополитически аспекти (Rijan Izairi, 2017 г.);*

📖 *География на населението и селищното устройство на Република Турция (Лейля Шефкъ, 2018 г.).*

Защитените тези от дипломантите в бакалавърска и магистърска степен са основно по въпроси, свързани с икономгеографски характеристики и анализи, социално-икономическо развитие и модели, интеграционни процеси и икономически обединения, регионално развитие, транспорт, туризъм, демографски и екологични аспекти, литературната география, за региони, държави, градове – България, Швеция, Великобритания, Германия, Франция, Словения, Хърватия, Румъния, Испания, Гърция, Кипър, Турция, Китай, САЩ, Бразилия, както и за градовете Кнежа, Русе, Габрово, Горна Оряховица, Шумен и др.

Дипломантите на проф. Дерменджиев са от специалностите на ОКС „Бакалавър“: „География“, „История и география“, „Културен туризъм“, както и на ОКС „Магистър“: „География и икономика“, „Културно-историческо наследство“, „Културно-историческо наследство (Културен туризъм)“, „Културен туризъм“.

Дипломантите работят и по теми от природната география, съвременната пандемична обстановка и анализи от икономическа и геополитическа гледна точка.

Примерни теми на дипломни работи и дипломанти:

☞ „Икономгеографска характеристика на стопанството на Гърция“ – Елица Чавдарова;

☞ „Икономгеографска характеристика на автомобилостроенето в света“ – Георги Костов;

☞ „Китай между две икономически системи“ – Александра Воинская;

☞ „Шведският модел на социално-икономическо развитие“ – Тоня Любенова;

☞ „Културно-исторически туризъм в Словения“ – Красимира Чалъкова;

☞ „Пътепис за Франция от 1973 година (културно-туристически аспекти)“ – Добромира Василева;

☞ „Транспортната политика на Европейския съюз и България“ – Светлин Гочев;

☞ „Социално-икономическа география на Бразилия. Регионален анализ“ – Ивайло Тотев;

☞ „Социално-икономическо значение и перспективи за развитие на летище Русе“ –

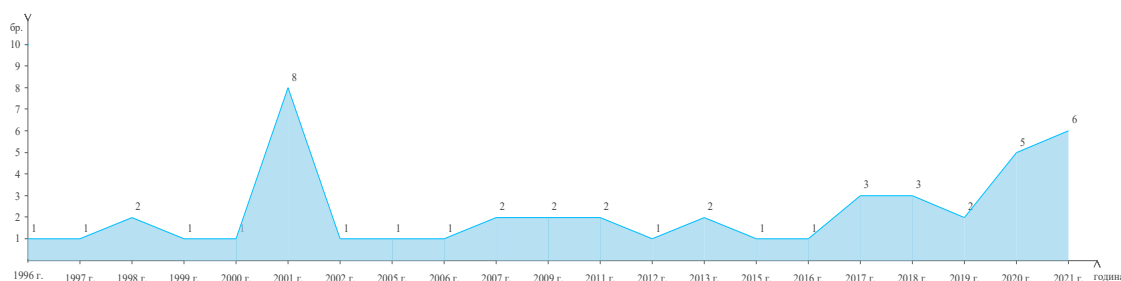
Иван Радойски;

☞ „Турция и нейните възможности за интегриране в Европейския съюз“ – Христиана Славкова;

☞ „Съвременни интеграционни процеси в африканския свят (географски анализ)“ – Йонанна Постомпирова;

☞ „Новата голяма депресия: последствията от коронавируса за световната икономика и другите сфери от човешкия живот“ – Велислава Шпилъко;

☞ „Ролята на планинския туризъм за регионалното развитие на Родопите“ – Елка Линкова и други.

Фиг. 4. Динамика на броя дипломанти придобили ОКС „Бакалавър“ и ОКС „Магистър“ в периода 1996 г. – 2021 г. с научен ръководител проф. д.н. А. Дерменджиев

Системната и съдържателно-тематична, мащабна по обхват и структура тематика на проектната дейност, в която участва през годините проф. д.н. Дерменджиев, е отражение на цялостната академична, научна и художественотворческа мисия за настоящето и бъдещето на географската наука.

Проф. д.н. А. Дерменджиев е носител на множество награди и отличия, признания и почетни грамоти, благодарствени писма и плакети:

☞ Почетен знак/плакет от Асоциацията на професионалните географи и регионалисти за организационната подкрепа и приноса в развитието на географската наука и географското образование в България;

☞ Почетна грамота за принос към утвърждаването на академичния състав на катедра „Регионална и политическа география“ при Геолого-географския факултет на СУ „Св. Климент Охридски“;

✦ Почетна грамота от Българската асоциация за регионални изследвания (BRSA) за принос към развитието на регионалните изследвания в България;

✦ Почетен знак и плакет на Историческия факултет на ВТУ „Св. св. Кирил и Методий“ по случай 55-годишнината за съществен принос в академичния живот;

✦ Почетна грамота от Съюза на българите в Република Кипър за принос в развитието на българската наука и култура и подпомагане на обучението по география;

✦ Почетна грамота на Великотърновския университет „Св. св. Кирил и Методий“ по случай 50-годишнината му за съществен принос в академичния живот на университета и за издигане и укрепване на неговия авторитет;

✦ Диплома № 04345/29.01.2009 г., Действителен член (академик), МАНЭБ, Международна академия на науките по екология и безопасност, гр. Санкт Петербург, Русия;

✦ Георгиевска диплома на Украинската академия на науките. International Academic Rating of popularity „Golden Fortune“, Міжнародний Академічний Рейтинг популярності „Золото Фортуна“. Георгівським дипломом, 28 лютого 2006 року;

✦ Почетна грамота на Тверския държавен университет, Русия. Решение на РС на ТвГУ/05.2006;

✦ Почетна диплома от университета в гр. Питещ, Румъния. Diploma jubiliara 40 de ani de invatamant superior. Pentru contributiile deosebite aduse la dezvoltarea invatamantului si stintei. Senatul Universitatii din Pitesti. Seria: DMJ40, Nr: 0026/2003 и много други.

Със сигурност чисто статистическото изброяване на многобройните публикации и научни участия, цитирания и награди на проф. Дерменджиев, или споменаването на някои от заглавията може да даде представа за тяхната значимост, но това е крайно недостатъчно. Те предизвикват интерес не само с научния си принос, но и от чисто литературна, лексикална или дори естетическа гледна точка. Много по-трудно може да бъде пресъздадена стойността, която се крие зад тези заглавия. А тя несъмнено ще продължава да нараства заедно с техния брой. Защото академичната философия и съдържание на научните идеи и тези, статии и студии, монографии и книги разкриват концептуалните модели на съвременната географска наука – такава, каквато е прогледната през изследователската призма и критичния поглед на **Човека, Географа, Твореца и Професора – Атанас Дерменджиев**.

Пред съвременното общество има множество географски тайнства, които са невидими и любопитни, но проф. Дерменджиев умее по интересен начин да ги разкрива и представя. Той е носител на ключа на познанието за хилядите студенти, многото дипломанти и докторанти, и с достойнство продължава своята земна мисия, посветена на **географията**.

ЛИТЕРАТУРА / REFERENCES

Александрова, С. Б. 2016 – Сашка Б. Александрова. Знаковите преподаватели на ВТУ. Велико Търново: Вестник „Борба“, 2 август 2016. [Sashka B. Aleksandrova. Znakovite преподаvateli na VTU. Veliko Tarnovo: Vestnik „Borba“, 2 avgust 2016.]

Дерменджиев, А. Х. 2008 – Атанас Х. Дерменджиев. България се превръща в анклав. – В: „24 часа“, с. 3, 9.11.2008. [Atanas H. Dermendzhiev. Balgariya se prevrashta v anklav. – V: „24 chasa“, s. 3, 9.11.2008.]

Драганова, Т., Йорданова, П., Дойков, М. 2020 – Тамара Драганова, Поля Йорданова, Мартин Дойков. Пътища в географията. Просеки и просветления. Био-библиография на Атанас Дерменджиев. Пловдив: Макрос, 2020, 302 с. [Tamara Draganova, Polyu Yordanova, Martin Doykov. Patishta v geografiyata. Proseki i prosvetleniya. Bio-bibliografiya na Atanas Dermendzhiev. Plovdiv: Makros, 2020, 302 s.]